

REDAKČNÍ ÚVODNÍK / EDITORIAL COMMENT

Proč používat orální historii ve výuce/ Why use oral history in the classroom

Naděžda Morávková

Proč používat orální historii ve vyučování dějepisu, vlastivědě, společenským vědám ve škole? Poslední dobou totiž tyto otázky slyším. Takže - důvodů mě napadá nemálo. Vycházím z osobní zkušenosti učitele na různých typech škol. Tím nejdůležitějším důvodem je možnost nevšední motivace. Čím dál tím více pozoruji v této oblasti stoupající náročnost na práci učitele. Žáci jsou čím dál tím více ochotni všemožně diskutovat o užitečnosti a využitelnosti učiva dějepisu, čím dál tím více narůstá přitažlivosti základní dějepisné látky konkurence z oblasti médií, zábavního průmyslu, „prakticky užitečných“ vyučovacích předmětů apod. *Proč se to máme učit, to si najdu na internetu. Dějepis mě nebaví.* To jsou věty, které není tak vzácné slyšet např. na střední odborné škole, učilišti, ale i na škole základní.

Metoda orální historie dokáže téma „zaldnit“, začlenit do současného života, dá mu autentičnost a osobní rozměr. Žák se při plnění úkolu dostává prostřednictvím očitého svědka do přímého kontaktu s minulostí, může klást otázky, které nelze položit žádné učebnici, učiteli ani výukovému médiu. Jsou to otázky, jež se týkají nikoliv pouze faktů, ale otázky týkající se pocitů, prožívání, osobních zážitků. Takto podaná minulost najednou není jen učivem, je skutečná, je to sám život, zdroj zkušenosti, žádá si osobní postoj – pochopení, nesouhlas, soucit, opovržení a spoustu dalších vlastních náhledů. Je to důvod si minulost představit jako současnost před časem, jako stejnou realitu, kterou prožíváme nyní, jen posunutou na časové příčce zpět. Je to důvod zamýšlet se na tím, co z průběhu událostí vytežit pro současnost, pro sebe. Představovat si, jak by se člověk zachoval, být na místě pamětníka, jaké mohou

být důvody pro rozhodování se a chování člověka. Je to cesta, jak učinit minulost, či spíše dějepis, tím, čím má být – učitelkou/učitelem života.

Pamětník je plně interaktivním vyučovacím médiem. Tedy alespoň v případě přímého, živého rozhovoru. Žák může mít pocit, že se na vytváření obrazu minulosti, kterou si má osvojit jako učební látku, může podílet. Může se na mnohé zeptat, upřesnit si, popsat fotografie, předměty, dopisy, deníky a mnohé další poklady z osobních archivů pamětníků.

Pamětník dokáže často zahrát i na jinou než naukovou stránku v procesu edukace. Je to stránka morálně hodnotová, ideová nebo chcete-li výchovná. To, co od učitele žák přijímá jen jako „učitelské napomínání“, může z úst pamětníka a podpořeno životním příběhem mít dopad zcela jiného charakteru. Jde o autentický příběh, který je ve své skutečnosti a dokonanosti uzavřený a originální, který není určen k poučení, ale právě proto je nejlepším zdrojem poučení.

Zvláštní kapitolou je význam orální historie při aplikaci metody rodinné historie ve vyučování. Středisko orální historie SOHI při KHI ZČU v Plzni připravilo projekt, který se bude snažit přinést zkušenosti z této oblasti učitelům v praxi, zejména čerstvým absolventům pedagogických fakult, a motivovat je k vlastním pokusům používat tyto neotřelé postupy, tedy tzv. *family history* ve vyučování. Budeme na stránkách tohoto média brzy informovat.